

Nr 259.

Godkänd av första kammaren den 17 maj 1930.

Godkänd av andra kammaren den 17 maj 1930.

Riksdagens skrivelse till Konungen, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om vissa ändringar i förordningen den 14 juni 1917 (nr 340) angående försäljning av rusdrycker m. m., ävensom i ämnet väckta motioner.

(Bevillningsutskottets betänkande nr 21 och memorial nr 27.)

Till Konungen.

I en den 28 februari 1930 dagtecknad proposition, nr 196, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att

1:o antaga vid propositionen fogat förslag till förordning om vissa ändringar i förordningen den 14 juni 1917 (nr 340) angående försäljning av rusdrycker;

2:o medgiva, att Kungl. Maj:t må för staten utfästa garanti för *dels* kapitalet av de preferensaktier i Aktiebolaget Vin- & Spritcentralen intill belopp av 14,600,000 kronor, som komma att tecknas för pensionsförsäkringsfonden, *dels ock* utdelning å preferensaktierna i Spritcentralen i enlighet med i ovannämnda statsrådsprotokoll angivna grunder;

3:o besluta, att fullmäktige i riksgäldskontoret skola i fall av behov tillhandahålla medel för såväl infriande av den enligt punkt 2:o) utfästa garantiförbindelse, avseende kapitalet av de preferensaktier, som komma att tecknas för pensionsförsäkringsfonden, som även inlösen helt eller delvis av stamaktiekapitalet i Spritcentralen.

Genom förenämnda proposition har Kungl. Maj:t tillika bragt till riksdagens kännedom förslag *dels* till avtal angående upplåtande åt Aktiebolaget Vin- & Spritcentralen av rätt att idka partihandel med rusdrycker ävensom till ändringar i bolagsordningen för Spritcentralen, *dels ock* till avtal angående stamaktiekapitalet i Spritcentralen.

I sammanhang med förenämnda proposition har riksdagen till behandling förehåft följande i anledning av propositionen väckta motio-

ner, nämligen de likalydande motionerna nr 313 i första kammaren och nr 504 i andra kammaren samt motionerna nr 495, 496, 497, 506 och 508 i andra kammaren.

Föreliggande förslag till ändringar i rusdrycksförsäljningsförordningen berör endast ett par detaljer, främst frågorna om pris- och inköpsnämndens avveckling samt om oktrojtidens förlängning från fem till sex år.

Förslaget om indragning av pris- och inköpsnämnden samt överflyttning till kontrollstyrelsen av vissa ärenden, som för närvarande handläggas av denna nämnd, har icke givit riksdagen anledning till erinran.

I motionen II:495 har hemställts, att partihandelsbolag måtte antagas allenast för ett år samt att riksdagen, därest sistnämnda yrkande godkändes, måtte besluta skrivelse till Kungl. Maj:t med begäran om förslag till ändrade bestämmelser rörande partihandeln med rusdrycker, innebärande en återgång till de ursprungliga stadgandena i 1917 års rusdrycksförsäljningsförordning. Då den i propositionen föreslagna förlängningen av oktrojtiden innebär vissa fördelar samt, sedan det enskilda vinstintresset avkopplats från partihandeln med rusdrycker, en återgång till äldre förhållanden uppenbarligen icke bör äga rum, har riksdagen, med biträdande av vad i propositionen föreslagits beträffande oktrojtiden, avslagit motionen II:495.

Förenämnda såsom bilagor vid propositionen fogade förslag dels till avtal angående upplåtande åt Aktiebolaget Vin- & Spritcentralen av rätt att idka partihandel med rusdrycker åren 1931—1936 ävensom till ändringar i den för bolaget gällande bolagsordningen, dels ock till avtal angående stamaktiekapitalet i nämnda bolag hava givit riksdagen anledning till följande uttalanden.

I sin denna dag avlåtna skrivelse nr 258 har riksdagen vid behandling av frågan om upplåtande till Aktiebolaget Svenska Tobaksmonopolet av rättighet att utöva statens tobaksmonopol givit uttryck åt den uppfattningen att, ehuru det icke kunde ifrågakomma att vid den föreslagna upplåtelsen frångå aktiebolagsformen, riksdagen likväl funne spörsmålet rörande den lämpligaste formen för organisationen av statens verksamhet på nämnda område förtjänt av uppmärksamhet under den sexårsperiod, den föreslagna upplåtelsen avsåge. Vad riksdagen sålunda anfört äger full tillämplighet jämväl beträffande partihandeln med rusdrycker.

På av föredragande departementschefen anförda skäl har riksdagen

anslutit sig till förslaget att upplåta rätten till partihandel ensamt åt Spritcentralen.

I motionen II:508 har förordats, att stamaktiekapitalet i Spritcentralen skulle övertagas av vissa livförsäkringsbolag, medan i motionen II:506 yrkats, att nuvarande ordning beträffande stamaktiekapitalet måtte under avtalstiden bibehållas.

Med såväl den bestående som de nu föreslagna anordningarna i fråga om stamaktiekapitalet torde åsyftas att bereda möjlighet för enskilt initiativ och affärsluglighet att göra sig gällande vid förvaltningen av företaget. Uppenbarligen bör ett dylikt syfte kunna tillgodoses på ett bättre sätt genom att Kungl. Maj:t tillerkännes frihet i fråga om utseende av lämpliga aktieägare än genom att dessa skola väljas uteslutande bland livförsäkringsbolagen. I likhet med vad riksdagen i nämnda skrivelse nr 258 uttalat beträffande Tobaksmonopolet anser riksdagen Kungl. Maj:t böra vara oförhindrad att utan särskilda direktiv rörande inhämtande av förslag utse aktieägare.

Enligt propositionen skulle stamaktierna komma att lämna 6 procent utdelning. Riksdagen har föreslagit en begränsning av utdelningen till 5 $\frac{1}{2}$ procent.

I enlighet med vad de i propositionen omförmälda utredningsmännen (monopolkontrollutredningen) förordat, har i motionen II:508 föreslagits, att förutom i propositionen angivna hinder för ledamotskap i Spritcentralens styrelse skulle gälla delaktighet i företag inom maltdryckshanteringen, innehav av aktie i bolaget samt uppdrag såsom ledamot eller suppleant i styrelse för detaljhandelsbolag med rusdrycker.

Såsom motiv för att aktieägare i bolaget icke skulle få utses till ledamot eller suppleant i styrelsen hava utredningsmännen åberopat, att enligt instruktionen för de av Kungl. Maj:t utsedda styrelseledamöterna dessa icke få innehava aktier i Spritcentralen samt att skäl syntes föreligga att i detta avseende likställa de å bolagsstämman valda med de av Kungl. Maj:t utsedda styrelseledamöterna. Framhållas bör dock, att sistnämnda ledamöter hava att företräda i viss mån andra intressen än de å bolagsstämman utsedda. Då enligt riksdagens mening något egentligt skäl icke torde kunna anföras för att, i olikhet med vad som komme att gälla Tobaksmonopolet, innehav av aktie i Spritcentralen skulle utesluta valbarhet å bolagsstämman, har riksdagen icke kunnat biträda detta förslag. Icke heller synes anledning föreligga att låta delaktighet i företag inom maltdryckshanteringen utgöra diskvalifikationsgrund. Däremot har riksdagen ansett, att Spritcentralens ledning bör frigöras från intressegemenskap med företag, som utöva detaljhandel med rusdrycker, vadan härav betingad ändring föreslagits i § 10 bolagsordningen.

Lika litet som i fråga om Tobaksmonopolet har riksdagen kunnat biträda motionsvis framställt förslag, att ledamöter av riksdagens kamrar

icke skulle kunna tilldelas andra avlönade uppdrag inom Spritcentralen än revisorsuppdrag.

På de skäl, som anförts beträffande Tobaksmonopolet, har riksdagen icke ansett suppleant i Spritcentralens styrelse behöva regelmässigt bevista styrelsens sammanträden samt föreslagit, att bestämmelse rörande sättet för styrelsens kallande icke införes i bolagsordningen.

Angående direktörsrådets åligganden och sammansättning har riksdagen för Spritcentralen föreslagit samma anordning som i fråga om Tobaksmonopolet. Direktörsrådets arbetsuppgift har sålunda i avtalet angivits vara att bereda vissa frågor, som skola avgöras av styrelsen, samt att behandla andra spörsmål av större betydelse för bolagets verksamhet. Å styrelsen skulle ankomma att lämna närmare bestämmelser rörande direktörsrådets arbetsuppgifter. Vidare har den möjligheten lämnats styrelsen öppen att utse en ledamot i direktörsrådet utom styrelsens egen krets. Härvid förutsättes, att styrelsen må vid behov utse ersättare för ledamot av direktörsrådet. Riksdagen har följaktligen icke anslutit sig till i motionen II: 508 framställt yrkande, att styrelsens ordförande skall vara självskriven ledamot och ordförande i direktörsrådet.

Jämväl beträffande revisionen ansluter sig riksdagen till vad som föreslagits beträffande Tobaksmonopolet. Kungl. Maj:t skall alltså äga utse en revisor att vara jourhavande revisor, bolagsstämman en revisor samt fullmäktige i riksgäldskontoret — utom sin egen krets — tre revisorer; och skall revisionen hava att inom sig utse ordförande och vice ordförande samt sammanträda första gången på kallelse av chefen för finansdepartementet.

Genom den sålunda föreslagna anordningen för revisorernas utseende har riksdagen icke avsett att föregripa en utredning — i anslutning till vad i det föregående anförts — av frågan angående den lämpligaste organisationsformen för utövandet av partihandeln med rusdrycker, utan synes vid en dylik utredning jämväl nu förevarande spörsmål böra bliva föremål för förnyad omprövning.

I fråga om diskvalifikationsbestämmelser har riksdagen anslutit sig till propositionen. Uppdrag såsom ledamot eller suppleant i styrelse för detaljhandelsbolag bör följaktligen icke utgöra hinder för revisorsuppdrag och detta desto mindre som det synes kunna medföra vissa fördelar, att partihandelsbolagets förvaltning blir föremål för granskning av med systembolagens verksamhet förtrogen person.

De skäl, som anförts mot att vissa revisorer skulle berättigas närvara vid styrelsens och direktörsrådets sammanträden, har riksdagen liksom beträffande Tobaksmonopolet funnit övertygande. Däremot har riksdagen, med biträdande av vad i motionen II: 508 därutinnan yrkats, ansett riktigt, att avskrift av de vid styrelsens och direktörsrådets sammanträden förda protokoll skall tillställas samtliga revisorer.

Beträffande arvoden till revisorer har i motionerna II:496 och II:497 föreslagits, att ersättning skall utgå i form av dagarvode med samma belopp som tillkommer statsrevisor. Då en dylik arvodesform med hänsyn till arbetets natur syntes mindre lämplig, har riksdagen icke biträtt detta förslag.

I detta sammanhang har riksdagen velat framhålla, att med hänsyn till den av riksdagen föreslagna anordningen av revisionen till dennas ordförande torde böra utgå, utöver revisorsarvodet, ett jämförelsevis måttligt tilltaget tilläggsarvode.

Utredningsmännen hava för sin del ansett, att partihandeln med rusdrycker icke skulle åsyfta att bereda staten vinst samt att den inkomst staten ville hämta ur rusdryckshanteringen borde i huvudsak uttagas beskattningvägen. Enligt utredningsmännens mening borde tagas under övervägande, huruvida icke för att undvika minskning i statsverkets inkomst från partihandeln med rusdrycker omsättningsskatten å spritdrycker borde höjas och beskattningen utsträckas att omfatta jämväl vin. I angivet syfte hava utredningsmännen föreslagit föreskrift av innebörd, att bolaget skulle fullfölja en prispolitik, som endast avsåge att hålla jämvikt mellan inkomster och utgifter samt därutöver efter vederbörliga avskrivningar och fondavsättningar lämna utdelning åt aktieägarna. Härjämte hava utredningsmännen föreslagit inrättande av en vinstregleringsfond samt bestämmelse att, där est utöver de belopp, som åtgå till avskrivning, fondering och utdelning, vinstöverskott uppkommer, detta borde upptagas såsom inkomst först för det budgetår, som började löpa närmast efter verksamhetsårets utgång.

I motionen II:508 har yrkats bifall till utredningsmännens förslag i fråga om inriktningen av bolagets vinstpolitik.

Ur principiell synpunkt har riksdagen funnit den av utredningsmännen intagna ståndpunkten riktig. Såsom departementschefen framhållit torde emellertid vissa praktiska hänsyn försvåra ett fullföljande av en anordning efter de av utredningsmännen antydda riktlinjerna. Särskilt i fråga om handeln med viner, vilka i motsats till spritdrycker icke drabbas av omsättningsskatten, skulle sannolikt olägenheter kunna uppstå vid tillämpning av de utav utredningsmännen föreslagna direktiven. Härtill kommer, att hos bolaget fonderats avsevärda belopp, vilka till storleken överstiga aktiekapitalet. Det måste anses rimligt, att skäligen avkastning redovisas å dessa fonderade belopp, som hava karaktär av statsmedel.

Vad i propositionen föreslagits beträffande bolagets prispolitik torde icke förhindra, att bolagets ställning såsom monopolföretag utnyttjas för tillämpning av sådana prissättningsgrunder, att vid sidan av omsätt-

ningsskatten oberoende av riksdagens medverkan avsevärda belopp uttagas i form av vinst. Enligt riksdagens mening bör en sådan möjlighet så långt sig göra låter förebyggas samt bolagets prispolitik förty inriktas på att för varje år bereda bolaget så stor vinst, att densamma efter avdrag för utdelning och eventuell avsättning till fonder så nära som möjligt avsluter sig till den i riksstaten beräknade.

Med hänsyn till omfattningen av bolagets rörelse torde det knappast bliva möjligt för bolaget att med iakttagande av utav departementschefen uttalat önskemål i fråga om förändret av en stabil prispolitik förskaffa sig just den vinst, som motsvarar den i riksstaten beräknade. För att bereda bolaget möjlighet att föra en mera obunden prispolitik samt för att säkerställa såväl inleveransen till statsverket av det sålunda beräknade beloppet som utdelningen till aktieägarna bör bolaget disponera över en vinst- och prisregleringsfond, till vilken överskjutande vinstmedel skola överföras. Storleken av en dylik fond bör emellertid begränsas, och har riksdagen därför föreslagit, att densamma må uppgå till högst 10 miljoner kronor.

I enlighet med utredningsmännens förslag och med biträdande av vad i motionen II: 508 i denna del påyrkats, har riksdagen ansett, att möjlighet ej bör föreligga för Spritcentralen att förvärva aktie eller annan delaktighet i företag, som tillverkar eller försäljer rusdrycker eller malt-drycker eller idkar hotell- eller restaurantrörelse.

Vid behandlingen av den föreliggande propositionen ävensom av Kungl. Maj:ts proposition nr 195 angående utövändet av statens tobaksmonopol har riksdagens bevillningsutskott inhämtat yttrande från fullmäktige i riksbanken *dels* huruvida icke det skulle för det allmänna innebära ekonomisk fördel, att de medel, som Aktiebolaget Svenska Tobaksmonopolet och Aktiebolaget Vin- & Spritcentralen finna sig böra för rörelsen hålla tillgängliga å bankräkning, i största möjliga utsträckning placerades å giroräkning i riksbanken utan räntegottgörelse, *dels ock* huruvida det skulle för statsverket medföra fördelar, därest bolagens inköp av utländska valutor förmedlades genom riksbanken.

Vad riksdagen beträffande detta spörsmål anfört i sin denna dag avlatna skrivelse rörande Tobaksmonopolet äger tillämplighet även i fråga om Spritcentralen. Riksdagen har sålunda icke ansett det böra för närvarande meddelas bindande direktiv för Spritcentralen att för penningplaceringar och valutainköp använda riksbanken, utan torde det jämväl i fortsättningen böra ankomma på bolagets ledning att med iakttagande av affärsmässiga principer fatta beslut i sådana frågor. Därest det här ovan vidrörda spörsmålet rörande den lämpligaste organisationsformen för utövändet av partihandeln med rusdrycker kommer att bliva föremål för utredning, synes lämpligen i samband härmed nu förevarande fråga böra undersökas.

En följd av partihandelns upplåtande ensamt till Spritcentralen bör bliva, att Aktiebolaget J. D. Grönstedt & Co avvecklas.

I motionen II: 508 har till § 18 i avtalet angående upplåtande av parti-handel föreslagits ett tillägg, varigenom Spritcentralen skulle tillförbindas att vidtaga åtgärder för agenturbolagens avvecklande. Ehuru riksdagen anser önskvärt, att Spritcentralen företager en sådan avveckling, i den mån detta låter sig förena med statens ekonomiska intressen samt med de synpunkter, som i fråga om agenturorganisationen finnas äga betydelse, har riksdagen ansett det lämpligen böra ankomma på bolaget att träffa avgöranden i dessa frågor utan att uttrycklig föreskrift lämnas i avtalet.

Slutligen har riksdagen föreslagit en ändring i § 14 mom. 1 första stycket i avtalet med Spritcentralen av huvudsakligen redaktionell natur.

Under återopande av vad sålunda anförts får riksdagen

I) för Eders Kungl. Maj:t tillkännagiva, att riksdagen, med bifall till Eders Kungl. Maj:ts förevarande proposition, nr 196,

a) antagit vid propositionen fogat förslag till förordning om vissa ändringar i förordningen den 14 juni 1917 (nr 340) angående försäljning av rusdrycker;

b) medgivit, att Kungl. Maj:t må för staten utfästa garanti för *dels* kapitalet av de preferensaktier i Aktiebolaget Vin- & Spritcentralen intill belopp av 14,600,000 kronor, som komma att tecknas för pensionsförsäkringsfonden, *dels ock* utdelning å preferensaktierna i Spritcentralen i enlighet med i ovannämnda statsrådsprotokoll angivna grunder;

c) beslutat, att fullmäktige i riksgäldskontoret skola i fall av behov tillhandahålla medel för såväl infriande av den enligt punkt b) utfästa garantiförbindelse, avseende kapitalet av de preferensaktier, som komma att tecknas för pensionsförsäkringsfonden, som även inlösen helt eller delvis av stamaktiekapitalet i Spritcentralen;

II) hos Eders Kungl. Maj:t anhålla,

a) att Eders Kungl. Maj:t ville å statens vägnar med Aktiebolaget Vin- & Spritcentralen träffa avtal angående upplåtande av rätt att idka parti-handel med rusdrycker i huvudsaklig överensstämmelse med följande

Förslag

till

avtal angående upplåtande åt Aktiebolaget Vin- & Spritcentralen av rätt att idka partihandel med rusdrycker.

§ 1.

Med föranledande av 12 § i förordningen den 14 juni 1917 (nr 340) angående försäljning av rusdrycker, sådant detta författningsrum lyder enligt förordningen den 1930 (nr   ), upplåter Kungl. Maj:t å statens vägnar härmed för en tid av sex år från och med den 1 januari 1931 till och med den 31 december 1936 åt Aktiebolaget Vin- & Spritcentralen (här nedan kallat Spritcentralen) rätt att såsom partihandelsbolag inom riket bedriva handel med rusdrycker med de rättigheter och skyldigheter, som därmed följa jämlikt lag och författning, samt på följande villkor i övrigt.

Kungl. Maj:t antager icke för tid, under vilken detta avtal är gällande, annat bolag till partihandelsbolag.

§ 2.

Spritcentralen utfäster sig att, så snart ske kan, genomföra de ändringar i Spritcentralens bolagsordning, som härvid fogad bilaga utvisar.

§ 3.

Spritcentralen må icke idka — förutom partihandel med rusdrycker — annan verksamhet än sådan, som avser att tillverka, förädla eller på annat sätt bereda alkoholhaltiga drycker eller att tillverka för rörelsen erforderliga förbrukningsartiklar.

Beträffande redan bestående dotterföretag till Spritcentralen gäller vad i §§ 17 och 18 stadgas.

§ 4.

Det åligger Spritcentralen

att under den tid, avtalet gäller, driva partihandel med rusdrycker, på sätt förutsattes i förordningen angående försäljning av rusdrycker,

att vid inköp, tillverkning och beredning av alkoholhaltiga drycker bedriva verksamheten på sådant sätt, att leverantörers och återförsäljares berättigade handelsintressen tillgodoses, att garanti vinnes för en fullt ärlig varubeteckning, och att behörig hänsyn toges till den konsumerande allmänhetens smak och vanor,

att vid försäljning av alkoholhaltiga drycker tillämpa sådana prissättningsgrunder, att den konsumerande allmänheten skyddas mot obehörig

fördyring av varorna, på samma gång som åt bolaget beredes skälig inkomst av rörelsen,

samt att, för vinnande av största möjliga besparing av omkostnader, å alla områden av sin verksamhet handhava rörelsen och anordna driften på det mest rationella och effektiva sätt.

§ 5.

Spritcentralen förbinder sig:

att så bedriva försäljningen av rusdrycker till detaljhandelsbolagen, att dessa, i vad på Spritcentralen ankommer, kunna ställa sig till efter rättelse givna föreskrifter i avseende å detaljhandelsbolags inköp av, försäljningspris för samt alkoholstyrka hos sådana drycker; skolande meningsskiljaktigheter mellan Spritcentralen och detaljhandelsbolag i angelägenheter rörande detaljhandelsbolags inköp av rusdrycker hänskjutas till avgörande av kontrollstyrelsen,

att i god tid delgiva kontrollstyrelsen företagna ändringar i försäljningspriserna å rusdrycker, så ock i övrigt tillhandagå kontrollstyrelsen med uppgifter och yttranden, som äro erforderliga för fullgörandet av styrelsen åliggande tillsyn över detaljhandelsbolags inköp av rusdrycker, m. m.,

samt att före februari månads utgång varje år till kontrollstyrelsen avlämna fullständig statistik över detaljhandelsbolags inköp av rusdrycker under nästföregående år, upprättad i enlighet med av kontrollstyrelsen lämnade anvisningar.

§ 6.

Spritcentralen åligger att senast den femtonde dagen i varje månad å statsverkets giroräkning i riksbanken för statskontorets räkning insätta de omsättningsskattebelopp, som enligt vid varje tid gällande skattesatser belöpa å de rusdrycker, vilka Spritcentralen under nästföregående månad försålt.

Skattebeloppen uträknas med ledning av bolagets böcker, och skall samtidigt med varje inleverering till statskontoret avlämnas på nämnda böcker grundad uträkning av skattebeloppen, vilken skall vara å bolagets vägnar av verkställande direktören avgiven samt till riktigheten styrkt av jourhavande revisorn.

Avskrift av bevis om insättningen jämte uträkning av skattebeloppen, åtföljd av uppgift å det sammanlagda beloppet av varje detaljhandelsbolags inköp under ifrågavarande månad av rusdrycker, för vilka omsättningsskatt erlägges, skall omedelbart tillställas kontrollstyrelsen.

§ 7.

Spritcentralen åtager sig att, sedan kontrollstyrelsen enligt Kungl. Maj:ts föreskrifter övertagit vissa av de arbetsuppgifter, som för när-

varande åligga pris- och inköpsnämnden, gottgöra statsverket de kostnader, som efter Kungl. Maj:ts prövning må föranledas av styrelsens ifrågavarande verksamhet.

§ 8.

Spritcentralen förbinder sig att, så snart ske kan, genomföra inlösnings av nuvarande preferensaktier och desamma ersättande med preferensaktier till fem procent ränta.

Staten skall hava rätt att, därest den så påfordrar och erbjuder lika förmånliga villkor, som vid upplåning hos annan kunna erhållas, lämna Spritcentralen lån för inlösen av preferensaktier ävensom övrig kredit intill det belopp, av vilket Spritcentralen har mera stadigvarande behov.

§ 9.

För beredande av frågor, som skola avgöras av styrelsen, ävensom för behandling av andra spörsmål av större betydelse för bolagets verksamhet skall finnas ett direktörsråd. Rådet består förutom av verkställande direktören av två personer, som styrelsen utser, därav minst en bland de av Kungl. Maj:t förordnade styrelseledamöterna. Därjämte deltagar i rådets överläggningar, men icke i dess beslut den eller de avdelningschefer, på vilkas handläggning ärendet ankommer. Styrelsen utser ordförande och vice ordförande i rådet, vilket sammanträder på kallelse av ordföranden eller verkställande direktören.

I en av styrelsen utfärdad instruktion bestämmes närmare området för rådets verksamhet. Åtgärd i strid mot något av rådet gjort uttalande må icke vidtagas av verkställande direktören eller annan, med mindre styrelsen godkänner den ifrågasatta åtgärden.

Vid rådets sammanträden skall föras protokoll, varav avskrift omedelbart efter justeringen tillställs samtliga styrelseledamöter och revisorer.

§ 10.

1. Spritcentralen åtager sig att med belopp, som fastställas av Kungl. Maj:t, gälda ersättningar till de av Kungl. Maj:t utsedda styrelseledamöterna och styrelsesuppleanterna, till jourhavande revisorn samt till de av fullmäktige i riksgäldskontoret utsedda revisorerna.

2. Spritcentralen må ej för å bolagsstämma utsedd styrelseledamot och suppleant bestämma högre ersättning än av Kungl. Maj:t fastställts för av Kungl. Maj:t utsedd styrelseledamot och suppleant.

§ 11.

Spritcentralen skall till revisorernas disposition ställa erforderliga penningmedel att av dem användas för anordnande av sifferrevision och övrig kontroll, som de pröva nödig.

§ 12.

Spritcentralen må ej själv eller genom dotterföretag efter denna dag förvärva aktie eller annan delaktighet i företag, som självt eller genom dotterföretag tillverkar eller försäljer rusdrycker eller maldrycker eller som självt eller genom dotterföretag idkar hotell- eller restaurantrörelse.

För förvärv av aktie eller annan delaktighet i annat företag fordras Kungl. Maj:ts medgivande.

§ 13.

Spritcentralen må ej efter denna dag sluta avtal, som innefattar åtagande för längre tid än den, för vilken partihandelsrätt upplåtits åt bolaget, utan så är att minst tre av de utav Kungl. Maj:t utsedda ledamöterna i Spritcentralens styrelse biträda beslut därom; dock må utan hinder härav hyresavtal slutas till fardag, som infaller näst efter utgången av nämnda tid.

§ 14.

1. Spritcentralen må årligen avskrika å byggnaders anskaffningsvärde högst fem procent och å inventariers anskaffningsvärde högst femton procent. För ytterligare avskrivningar, som ej enligt lag skola ske, fordras Kungl. Maj:ts medgivande.

Bolaget äger verkställa avsättning till vinst- och prisregleringsfond, vilken fond ej må överstiga 10,000,000 kronor, samt till reservfond med högst 1,000,000 kronor årligen, intill dess fonden uppgår till 20,000,000 kronor.

Annan avsättning till fonder må ej äga rum utan Kungl. Maj:ts medgivande.

2. Skulle den till utdelning tillgängliga årsvinsten ej förslå till fem procent utdelning å bolagets preferensaktiekapital, skall staten vara förpliktad att av de enligt § 6 influtna skattemedel tillgodoföra bolaget så stort belopp, som erfordras, för att utdelning å preferensaktierna av fem procent må kunna ske.

§ 15.

Spritcentralen må ej efter denna dag ikläda sig ekonomiska förpliktelser för dotterföretag eller lämna dotterföretag försträckning.

§ 16.

Spritcentralen må, så länge dotterbolag är anslutet till Spritcentralen, icke utan Kungl. Maj:ts tillstånd vidtaga eller biträda åtgärd, varigenom Spritcentralens inflytande över bolagets rörelse och verksamhet förminskas.

§ 17.

Spritcentralen förbinder sig att tillse:

att ändring i dotterbolags ordning icke vidtages utan Kungl. Maj:ts medgivande,

att minst två av ledamöterna i varje dotterbolags styrelse utses bland de av Kungl. Maj:t tillsatta ledamöterna i Spritcentralens styrelse,

att den av Kungl. Maj:t tillsatta revisorn hos Spritcentralen jämväl utses till revisor hos dotterbolagen,

att dotterbolag, för vinnande av största möjliga besparing av omkostnader, å alla områden av sin verksamhet handhaver rörelsen och anordnar driften på det mest rationella och effektiva sätt,

att dotterbolag icke utan särskilt medgivande från Spritcentralen ikläder sig förpliktelser, som kunna medföra avsevärda utgifter, eller verkställer mera betydande kapitalplaceringar,

att av dotterbolag ej verkställas avskrivningar i vidare mån än enligt de bestämmelser, som enligt § 14 mom. 1 gälla för Spritcentralen,

att av dotterbolag avsättning till fonder icke utan Kungl. Maj:ts medgivande verkställas i vidare mån än enligt lag skall ske,

samt att den vinst å dotterbolags rörelse, som kan återstå, sedan avsättning till fonder blivit gjord, icke användes för annat ändamål än till utdelning åt aktieägarna i överensstämmelse med gällande bolagsordning.

§ 18.

Spritcentralen förbinder sig:

att, så snart ske kan, likvidera Aktiebolaget J. D. Grönstedt & Co,

samt att, så snart lämpligen kan ske, försälja sitt innehav av aktier i Aktiebolaget Uppsala Stadshotell.

§ 19.

Därest annan än Spritcentralen erhåller rätt till partihandel med rusdrycker för tid efter den, under vilken detta avtal är gällande, skall den nye innehavaren berättigas och förpliktas att övertaga Spritcentralens för rörelsens bedrivande erforderliga tillgångar, såsom varulager, fastigheter, inventarier, förbrukningsartiklar, recepter m. m., ävensom förpliktas att, i den mån sådant lämpligen kan ske, bibehålla hos Spritcentralen anställd personal. Vid överlåtelse, som nu sagts, skall värdering av tillgångar, som ifrågakomma till övertagande, i den mån överenskommelse ej kan träffas, hänskjutas till avgörande enligt lagen om skiljemän.

§ 20.

Skulle tvist uppstå mellan staten och bolaget rörande rätta tolkningen av detta avtal, skall dylik tvist avgöras enligt lagen om skiljemän.

§ 21.

Detta avtal skall, där ej annat i avtalet sägs, äga tillämpning från och med den 1 januari 1931.

§ 22.

Av detta avtal äro två exemplar upprättade och mellan parterna utväxlade.

Bilaga.**Förslag**

till

ändringar i bolagsordningen för Aktiebolaget Vin- & Spritcentralen.

§ 6.

Aktierna — — — 23,500,000 kronor.

Preferensaktierna skola framför stamaktierna medföra företrädesrätt till årlig utdelning av bolagets vinst intill fem för hundra av aktiebeloppet ävensom rätt att, därest under ett eller flera år sådan utdelning ej kunnat lämnas, av följande års vinst bekomma vad däruti brustit, innan utdelning å stamaktierna må äga rum. Därutöver skola preferensaktierna icke medföra rätt till utdelning av vinsten.

Å stamaktierna må av vinsten årligen utdelas endast fem och en halv för hundra av aktiebeloppet.

Återstående vinst skall, efter det beslutad avsättning till fonder blivit gjord, i den mån den ej enligt § 8 användes för inlösen av preferensaktier eller för sådant ändamål avsättes, inlevereras till kungl. statskontoret för statsverkets räkning.

Då bolaget upplöses, skall innehavare av preferensaktie med förmånsrätt framför stamaktiernas ägare ur bolagets tillgångar erhålla ett belopp, motsvarande aktiens nominella värde jämte fem procent ränta, i den mån sådan ej genom utdelning guldits. Därefter skall innehavare av stamaktie erhålla vad som motsvarar aktiens nominella värde jämte ränta efter fem och en halv procent, i den mån sådan ej genom utdelning guldits. Övriga tillgångar tillfalla statsverket.

Iakttagas skall att stamaktierna städse motsvara lägst en femtiondedel ($\frac{1}{50}$) av hela aktiekapitalet.

§ 8.

Utelöpande — — — penningmedel.

Med enkel majoritet å bolagsstämma bestämmes det antal preferensaktier, som för varje gång skall inlösas, varefter ordningen för inlösen bestämmes genom utlottning inför notarius publicus i Stockholm.

Innehavare av utlottad preferensaktie är skyldig att en månad efter uppsägning, verkställd i den ordning som i fråga om meddelanden till aktieägarna är föreskriven, för densamma taga lösen med ett belopp, motsvarande aktiens nominella värde jämte ränta efter fem procent om året från det löpande räkenskapsårets början samt dessutom möjligen ogulden utdelning för föregående år.

Från — — — inlösandet.

§ 10.

1. Bolagets styrelse består av åtta ledamöter med fyra suppleanter för dem.

2. Till ledamot eller suppleant i styrelsen må icke utses den, som äger eller har andel i företag, som självt eller genom dotterföretag tillverkar eller försäljer rusdrycker eller som självt eller genom dotterföretag idkar hotell- eller restaurantrörelse, ej heller den, som, ändock att han icke äger eller har andel i företag, som nu nämnts, är ledamot eller suppleant i styrelsen för sådant företag eller tjänsteman i företaget.

Vad sålunda är stadgat skall dock icke utgöra hinder för att till ledamot eller suppleant i Spritcentralens styrelse utses ledamot eller suppleant i styrelse för dotterbolag till Spritcentralen och ej heller för att å bolagsstämma sådant uppdrag lämnas den, som är aktieägare i Spritcentralen.

3. Kungl. Maj:t utser fyra ledamöter i styrelsen, därav en såsom ordförande och en såsom vice ordförande, samt två suppleanter. Övriga styrelseledamöter och suppleanter utses å ordinarie bolagsstämma.

Såväl ledamöter som suppleanter utses för två år i sänder, så att två ledamöter och en suppleant bland de av Kungl. Maj:t utsedda och likaledes två ledamöter och en suppleant bland de å bolagsstämma utsedda avgå varje år; och skola i följd härav, när styrelseledamöter och suppleanter utses år 1931, av Kungl. Maj:t två ledamöter och en suppleant samt å bolagsstämma likaledes två ledamöter och en suppleant utses för blott ett år. Därest styrelseledamot eller suppleant avgår före utgången av den tid, för vilken han blivit utsedd, skall i hans ställe annan utses för den återstående tiden.

Styrelsen utser verkställande direktör för bolaget. Tillhör verkställande direktören ej styrelsen, skall ändock för honom gälla vad i mom. 2 är stadgat för styrelseledamot.

4. Styrelsen sammanträder på kallelse av ordföranden i regel minst en gång i månaden och eljest så ofta ärendenas behandling det fordrar. Sammanträde skall ock utlysas, när minst två styrelseledamöter det påkalla.

5. Därest såväl ordföranden som vice ordföranden äro förhindrade att närvara vid styrelsesammanträde, skall ordet föras av annan bland de utav Kungl. Maj:t utsedda styrelseledamöterna.

Styrelsen är beslutförför, när fyra av styrelsens ledamöter, däribland minst två av de utav Kungl. Maj:t utsedda, finnas tillstädes. Frågor av större betydelse skola, därest minst två ledamöter så påfordra, behandlas vid två styrelsesammanträden.

Vid lika röstetal äger ordföranden utslagsröst.

Beslut om avtal, som innefattar åtagande för längre tid än den, för vilken partihandelsrätt upplätits åt bolaget, är ej giltigt, med mindre det biträdes av minst tre av de utav Kungl. Maj:t utsedda ledamöterna; dock

må utan hinder härav hyresavtal slutas till fardag, som infaller näst efter utgången av nämnda tid.

6. Vid styrelsens sammanträden skall föras protokoll, varav avskrift omedelbart efter justeringen tillställs samtliga revisorer.

7. Ersättningar till de av Kungl. Maj:t utsedda styrelseledamöterna och styrelsesuppleanterna bestämmas av Kungl. Maj:t.

§ 12.

1. För granskning av styrelsens förvaltning och bolagets räkenskaper skall finnas en revision, bestående av fem revisorer jämte lika många suppleanter.

2. Till revisor eller suppleant må icke utses den, som äger eller har andel i företag, som självt eller genom dotterföretag tillverkar eller försäljer rusdrycker eller som självt eller genom dotterföretag idkar hotell- eller restaurantrörelse, ej heller den, som, ändock att han icke äger eller har andel i företag, som nu nämnts, är ledamot eller suppleant i styrelsen för sådant företag eller tjänsteman i företaget.

Vad sålunda är stadgat skall dock icke utgöra hinder för att å bolagsstämma till revisor eller suppleant utses aktieägare i Spritcentralen eller ledamot eller suppleant i styrelse för detaljhandelsbolag med rusdrycker.

3. Å ordinarie bolagsstämma utses årligen en revisor och en suppleant för tiden till och med nästa ordinarie bolagsstämma.

Kungl. Maj:t äger utse en revisor och en suppleant för tiden från en ordinarie bolagsstämma till och med den ordinarie bolagsstämman två år därefter. Av Kungl. Maj:t förordnad revisor skall vara jourhavande revisor; och må härtill endast förordnas av handelskammare auktoriserad revisor eller person, som äger med sådan revisor jämförliga kvalifikationer.

Fullmäktige i riksgäldskontoret äga årligen utom sig utse tre revisorer och tre suppleanter för tiden från den ordinarie bolagsstämman under löpande kalenderår till och med nästa ordinarie bolagsstämma. Begagnas icke denna befogenhet, äger i stället Kungl. Maj:t meddela erforderliga förordnanden.

4. Revisionen utser inom sig ordförande och vice ordförande.

Revisionen sammanträder på kallelse första gången av chefen för finansdepartementet och därefter av ordföranden minst en gång varje kalenderkvartal och eljest då ordföranden eller minst två revisorer anse det erforderligt.

5. Vid revisionens sammanträden skall föras protokoll.

6. Ersättningar till jourhavande revisorn samt de av fullmäktige i riksgäldskontoret utsedda revisorerna bestämmas av Kungl. Maj:t.

§ 15.

Ordinarie — — — utgång.

Å denna — — — lyftas;

4. Val av styrelseledamöter och suppleanter;

5. Val av en revisor och en suppleant; samt

6. Bestämmande av ersättningar åt de styrelseledamöter och styrelsesuppleanter samt den revisor, som utses å bolagsstämma.

b) att Eders Kungl. Maj:t ville å statens vägnar med stamaktieägarna i Aktiebolaget Vin- & Spritcentralen träffa avtal angående stamaktiekapitalet i bolaget i huvudsaklig överensstämmelse med följande

Förslag

till

avtal angående stamaktiekapitalet i Aktiebolaget Vin- & Spritcentralen.

Sedan staten i avtal med Aktiebolaget Vin- & Spritcentralen för en tid av sex år från och med den 1 januari 1931 till och med den 31 december 1936 åt bolaget upplåtit rätt att såsom partihandelsbolag inom riket bedriva handel med rusdrycker, har mellan staten, å ena, samt undertecknade ....., å andra sidan, träffats följande avtal:

§ 1.

Envar av undertecknade övertager ..... stamaktier i Aktiebolaget Vin- & Spritcentralen med 1931 och efterföljande års kuponger till ett pris enligt parikurs av ettusen (1,000) kronor för aktie.

I fråga om den rätt, som, utöver vad bolagsordningen innehåller, tillkommer dessa aktier, gäller vad i avtalet den ..... mellan staten och bolaget stadgas.

§ 2.

Stamaktieägarna tillförsäkra staten rätt att, när helst Kungl. Maj:t så påfordrar, till parikurs inlösa samtliga ifrågavarande stamaktier eller det antal därav, Kungl. Maj:t bestämmer, jämte kuponger, som ej förfallit till betalning, med tillägg av fem och en halv procent ränta, i den mån sådan ej genom utdelning guldits.

§ 3.

Stamaktieägarna förbinda sig att icke överlåta aktierna till annan än staten eller den Kungl. Maj:t godkänner såsom innehavare av aktierna.

Vid överlåtelse av aktie till annan än staten skall stamaktieägare tillförbinda ny innehavare att underkasta sig de förpliktelser, detta avtal innehåller.

§ 4.

Till säkerhet för statens rättigheter enligt detta avtal pantsätta stamaktieägarna ifrågavarande aktier, vilka för detta ändamål, in blanco transporterade, överlämnas till Sveriges riksbank under förbud för banken att annat än med Kungl. Maj:ts medgivande och på villkor, som Kungl. Maj:t må bestämma, utlämna aktierna. Och tillförsäkra stamaktieägarna staten rätt att, om stamaktieägarna brista i fullgörandet av åtagna förpliktelser enligt detta avtal, utan iakttagande av i lag stadgade föreskrifter, på sätt staten finner lämpligt realisera panten samt därur göra sig betald för sina ersättningsanspråk.

Utan hinder av vad nu sagts må stamaktieägare i riksbanken eller — utan att aktierna uttagas från riksbanken — i annan bank, vars reglemente blivit av Kungl. Maj:t fastställt, ställa aktierna såsom pant med förmånsrätt framför statens ersättningsanspråk för ett fordringsbelopp av högst aktiernas parivärde jämte ränta, motsvarande den å aktierna belöpande utdelningen. Sådan pantsättning må dock ske allenast på villkor, att panten ej må realiseras utan att Kungl. Maj:t på förhand under rättats och erhållit tillfälle att bevaka statens rätt.

§ 5.

Stamaktieägarna förbinda sig att vid nyteckning av stamaktier verkställa överlåtelse av de nytecknade aktierna i enlighet med av Kungl. Maj:t given anvisning.

§ 6.

Om stamaktieägarnas förpliktelser enligt detta avtal skall anteckning göras å aktiebrev.

§ 7.

Av detta avtal äro två exemplar upprättade, av vilka staten tagit ett och N. N. för stamaktieägarnas räkning ett.

Stockholm den 17 maj 1930.

Med undersåtlig vördnad.
